

ایجاد شبکه ملی اطلاعات در ایران چه تبعاتی در جامعه خواهد داشت؟

التهاب در انتظار روزهای بدون اینترنت!

زهراداستانی

Dastani2000@gmail.com

«گوشی‌های هوشمند ایرانیان شاید در آینده‌ای نزدیک یا دور به شبکه ملی اطلاعات متصل شود»؛ این برداشتی است از بخشی از سخنان دیروز رئیس‌جمهوری در صحن مجلس شورای اسلامی در حین تقدیم لایحه بودجه سال ۹۹. سخنانی که گرچه هنوز جزئیات دقیق‌تری از آن مشخص نیست، اما مردم را به یاد تجربه قطعی سراسری اینترنت جهانی در طول یک هفته‌ای که ایران شاهد اعتراض بود، انداخته است. تجربه‌ای تلخ که تنها به گفته محسن جلال‌پور، رئیس سابق اتاق بازرگانی ایران ۱.۵ میلیارد دلار به اقتصاد کشور ضرر وارد کرده است. حالا اما تصور قطعی دائمی دسترسی به اینترنت جهانی و اتصال به شبکه‌های داخلی به واسطه سخنان رئیس‌جمهوری افکار عمومی را دچار اضطراب کرده است. این اضطراب اما آیا به دلیل جدایی از اینترنت و سرگرمی‌های موجود در فضای مجازی است یا محصورشدن در داخل؟ آیا تصمیم جدید ایجاد شبکه ملی اطلاعات در شرایط کنونی جامعه ایران بدون تبعات اجتماعی خواهد بود؟

روز گذشته حسن روحانی، رئیس‌جمهوری در صحن علنی مجلس و در حین تقدیم لایحه بودجه ۹۹، خبر از اتفاقاتی در حوزه ارتباطات ایران داد. خبری که آن را اینگونه اعلام کرد: «از آغاز دولت یازدهم قدرت پهنای باند تقریباً ۲۰ برابر شده است و این روند را ادامه می‌دهیم تا بتوانیم شبکه ملی اطلاعات را آنچنان تقویت کنیم که مردم برای رفع نیازمندی‌های خود نیازی به خارج نداشته باشند.» این سخنان رئیس‌جمهوری با واکنش‌های تندی از سوی کاربران شبکه‌های اجتماعی روبه‌رو شد. واکنش‌هایی که گاه اشاراتی به سخنان پیشین او در سال‌های گذشته و شعارهای تبلیغاتی در دوران انتخابات داشت و گاه به تصمیم شبانه سران سه قوا به افزایش و سهمیه‌بندی بنزین در ایران. تصورات از سخنان رئیس‌جمهوری درباره تقویت شبکه ملی اطلاعات اشاره به تجربه تلخ یک هفته‌ای قطع اینترنت جهانی و اتصال گوشی‌های هوشمند ایرانیان به شبکه داخلی داشت. اتفاقی که برقراری ارتباط با خارج را محدود کرد و سبب شد که در روزهای اول بسیاری از بانک‌ها دچار اختلال شوند، بسیاری از شرکت‌های هواپیمایی و شرکت‌های تجاری دچار ضرر مالی شوند و دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی برای دسترسی به اطلاعات دچار مشکل. با این حال اما با برقراری شبکه داخلی اینترنت در ایران، اپلیکیشن‌های پیام‌رسان ایرانی روی گوشی‌های هوشمند همچنان به کار خود ادامه دادند و رسانه‌های داخلی مشغول به انتشار خبر شدند. بانک‌ها هم توانستند برای دومین بار پس از یک بار تجربه آزمایشی اتصال به سرورهای داخلی، تراکنش‌های مالی را با موفقیت انجام دهند. اتصالی که بهمن‌ماه سال ۹۷ طی آزمایشی یک بار برای بانک‌ها تجربه شده بود. ۷ بهمن ۱۳۹۷ بود که بنا بر اعلام پدافند غیرعامل کشور، به منظور آزمایش قطع اینترنت، کلیه سرورهای مبتنی بر کارت از ساعت ۱۰ تا ۱۲ به مدت ۲ ساعت قطع شدند. در این فرآیند کلیه پذیرندگان دارای سرور خارج از کشور، از دسترسی خارج شدند و پس از پایان آزمایش کلیه سرویس‌ها به حالت عادی بازگشتند. اتفاقی که بنا بر اعلام پدافند غیرعامل، قرار بود که به تناوب در آینده تکرار شود تا درنهایت تمامی پذیرندگان که دارای سرویس خارج از کشور هستند، از سرویس پرداخت خارج شوند. حالا اما رئیس‌جمهوری با سخنان خود که حتی جزئیات روشنی از طرح شبکه ملی اطلاعات را بیان نمی‌کند، سبب شده که تمامی تجربه‌ها از قطعی یا اتصال به شبکه داخلی در کشور میان کاربران تجدید شود و التهابی دوباره میان کاربران شبکه مجازی ایجاد کند. گرچه معزی، معاون ارتباطات دفتر رئیس‌جمهوری در واکنش به برداشت‌های صورت‌گرفته از صحبت روحانی درباره شبکه ملی اطلاعات در توئیتر نوشته است که توسعه شبکه ملی اطلاعات به معنای قطع اینترنت نیست. اما باز هم نتوانسته از التهاب موجود در شبکه‌های مجازی بکاهد، التهابی که به گفته حسین ایمانی، جامعه‌شناس، می‌تواند خطرناک باشد.

حذف اینترنت جهانی به مثابه حذف حوزه‌های عمومی از دست‌رفته در ایران است؟

حسین ایمانی، جامعه‌شناس، درباره تبعات ایجاد شبکه ملی اطلاعات در صورت قطع دسترسی جهانی به «اینکار» می‌گوید: «اینترنت در ایران جزء ابزارهای تفریحی در ایران محسوب نمی‌شود و جزئی از امور زیربنایی در ایران به شمار می‌آید. اگر کشوری به شبکه لوله‌کشی آب، گاز، برق کشی و... مجهز نباشد کشور توسعه‌نیافته محسوب می‌شود، درست همان‌طور که اگر کشوری به اینترنت جهانی متصل نباشد.»

او می‌افزاید: «فضای مجازی و اینترنت جهانی بخش قابل توجهی از روابط

اجتماعی ایرانیان را شکل داده و حوزه‌های عمومی واقعی که ایرانیان در سال‌های گذشته به نوعی از دست داده‌اند، را پر کرده است. پس اگر قرار باشد امور محقق شده توسط اینترنت و فضای مجازی جهانی را محدود یا حذف کنیم تبعات بسیاری خواهد داشت. تبعاتی که می‌تواند فضای اجتماعی ایران را ملتهب کند.»

ایمانی ادامه می‌دهد: «مسئله شکاف دیجیتال نیز هست. بسیاری از ایده‌ها، اطلاعات و داده‌ها در فضای بین‌المللی وجود دارد و با شبکه اینترنت داخلی بسیاری از دانشگاه‌ها، پژوهش‌های علمی و شرکت‌ها را با مشکل روبه‌رو می‌کند. از این گذشته ایجاد اینترنت داخلی، ارتباطات بین‌المللی با کشورهای دوست نیز غیرممکن می‌شود. تحریم‌ها که برای همیشه ادامه ندارد و ما هم با تمام کشورهای دنیا دشمن نیستیم، بنابراین باید همه اینها را لحاظ کرد و چنین تصمیمی گرفت.»

آیا تصمیمی یکباره چون افزایش قیمت بنزین دوباره در ایران تجربه می‌شود؟

این جامعه‌شناس می‌گوید: «امیدواریم که تصمیم اجرای شبکه ملی اطلاعات

التهاب اجتماعی

فرو ریختن

بنیان‌های اخلاقی

یکی از تبعات

محدودیت

اینترنت در ایران

خواهد بود

همانند تصمیم افزایش و سهمیه‌بندی بنزین یکباره و یک‌شبه گرفته نشود و در شرایط حساس کنونی که جامعه دچار التهاب است، به مردم شوک بزرگ‌تری وارد نشود. چراکه اعتماد عمومی را از جامعه گرفته می‌شود، به اعتراضات دامن زده می‌شود، جان انسان‌های بی‌گناه گرفته می‌شود، اموال عمومی دچار خسارات می‌شود و....» او با اشاره به کاهش فاصله اعتراضات در ایران می‌گوید: «اولین اعتراضات بعد از انقلاب ۵۷ به سال ۷۳ بازمی‌گردد، پس از آن با فاصله‌ای ۱۵ ساله در سال ۸۸ و پس از آن با فاصله ۸ ساله در سال ۹۶ و حالا در کمتر از ۲ سال در آبان ۹۸ با اعتراضات خیابانی روبه‌رو شده‌ایم. این نشان از التهاب در جامعه می‌دهد. جامعه‌ای که توان شوک بیشتری را ندارد و با اجرای چنین تصمیماتی ممکن است سررشته امور از دست برود.»

ایمانی معتقد است: «در ایران تغییر نسلی اتفاق افتاده و آینده از آن نسل جدید است. این نسل جدید تمایلات متفاوتی نسبت به نسل انقلابی در ایران دارد.

تمایلاتی از جمله تعامل با دنیا و توسعه است و محدودکردن ظرفیت‌هایی که راه توسعه و تعامل با جهان را ناهموار کند در ناامیدی اجتماعی اثر خواهد داشت. همان‌طور که می‌توان تاثیر آنی بیان این تصمیم را در ناامیدی و امیدواری جامعه مشاهده کرد.»

مشهودشدن تاثیر آنی تصمیمات بر روان جامعه

او دلیل تاثیر آنی سخنان رئیس‌جمهوری درباره شبکه ملی ارتباطات بر روی روان جمعی ایرانیان را عدم درمان التهاب‌ها در جامعه می‌داند و می‌گوید: «جامعه‌ای که ملتهب است تاثیر اتفاقات به صورت آنی و در لحظه نشان داده می‌شود.» او می‌گوید: «نسل حاکم نباید برای خود تصمیم بگیرد. باید بگذارد نسل جوان آینده را برای خود انتخاب کند. باید اجازه مباحثه فعالان و کارشناسان حوزه ارتباطات، فناوری ارتباطات و صاحبان کسب‌وکار و کاربران شبکه‌های اجتماعی و مردم درباره این موضوع داده شود و برآیند نظرات آنها تعیین‌کننده چنین تصمیمی باشد. حکومت‌ها در جهان امروز چنین شیوه‌ای را پیش می‌گیرند. یعنی تصمیمات یک‌طرفه نمی‌گیرند که بعداً جامعه به آن واکنش نشان دهد و حاکمیت و هم مردم از این واکنش متضرر شوند. جامعه ما به اندازه کافی هزینه داده و تاب هزینه‌های بیشتر را ندارد.»

آیا پتانسیل اجتماعی برای اتصال به اینترنت داخلی وجود دارد؟

آیا پتانسیل و ظرفیت برای پذیرش این تصمیم در جامعه وجود دارد؟ این جامعه‌شناس به این سوال اینگونه پاسخ می‌دهد: «باید از خود مردم این سوال را پرسید، ولی زیاد هم نیاز به پرسیدن ندارد چراکه تمام شواهد نشان داده است که نسل جدید نمی‌خواهند محدود شوند. مهم‌ترین نشانه خروج و فرار مغزها از ایران است. وجود محدودیت‌ها یکی از دلایل مهاجرت تحصیل‌کردگان و نخبگان ایرانی به کشورهای خارجی است.» او می‌گوید: «یکی از تاثیرات دهکده جهانی، درک و شناخت مردمان جهان از وضعیت زندگی یکدیگر است و درک آنها از زندگی دیگر به زندگی محلی خود نیست. این درک جهانی که در جوان ایرانی وجود دارد، محدودیت را نمی‌پذیرد و حتی اگر اصرار برای این محدود کردن وجود داشته باشد، سرنوشت آن شبیه به سرنوشت فیلتر و آنتی‌فیلتر می‌شود.» او معتقد است: «یکی از اتفاقاتی که در ایران رخ داده، کاهش ظرفیت‌های حکمرانی است. جامعه قوی‌تر شده و در برابر محدودیت‌ها، دست به تولید ابزارهای دور زدن محدودیت‌ها می‌زند و اگر تلاش برای محدود کردن ابزارهای دور زدن هم بیشتر شود، بنیان‌های اخلاقی در جامعه فرو می‌ریزد و هزینه‌هایی که جامعه از بابت فرو ریختن این بنیان‌های اخلاقی می‌دهد، بسیار بیشتر از اجرایی نشدن این محدودیت‌ها در جامعه است. اگر به جامعه اعتماد کنید که هنجارها را رعایت کند، جامعه ظرفیت خودپالایی و رعایت این هنجارها دارد. اما اگر حاکمیت در سازوکارهای جامعه دخالت کند و جامعه را در مقابل خود قرار دهید جامعه راه‌هایی پیدا می‌کند که حاکمیت را دور بزند. این امر در حوزه‌های جدیدی چون فناوری اطلاعات شوخی‌بردار نیست. اگر کره‌شمالی در زمینه محدودیت‌های ارتباطی موفق است به این خاطر است که گیرنده‌های رادیویی در این کشور یک ایستگاه را می‌گیرد. گوشی موبایلی در کار نیست ولی در ایران پُر از گوشی‌های هوشمند، کامپیوترهای شخصی و... است. شبکه ملی ارتباطات هم اگر به قطعی اینترنت جهانی بینجامد به سرنوشت دیش‌های ماهواره در ایران تبدیل می‌شود. دیش‌هایی که اگر وزیر ارتباطات از پنجره دفتر کارش به پشت‌بام‌های خانه‌ها نگاه کند، تلاش‌ها برای محدودیت‌های ارتباطی در ایران را خواهد دید.»

نوبت اول

فراخوان استعلام ارزیابی کیفی مناقصه عمومی (یک مرحله ای) شماره ۱۳۳۷

۱- **نام و نشانی مناقصه‌گزار**: پژوهشگاه صنعت نفت به نشانی تهران ، بلوار غربی مجموعه ورزشی آزادی کد پستی: ۱۳۱۱۱-۱۴۸۵۶ صندوق پستی: ۱۳۷-۱۴۶۶۵

۲- **موضوع مناقصه**: تامین نیروی انسانی متخصص در زمینه ارائه خدمات مکانیک ، الکترونیک ، ساختمان و شیشه گری آزمایشگاهی به شماره ۱۳۳۷

۳- **مبلغ سپرده شرکت در مناقصه**: (در صورت قرار گرفتن در فهرست کوتاه و دریافت دعوتنامه) توان ارائه ۳/۱۷۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال ، بصورت ضمانتنامه بانکی با اعتبار ۳ ماهه و یا واریز وجه نقد به حساب پژوهشگاه صنعت نفت

۴- **مبلغ پیش پرداخت**: ندارد

۵- **مدت و محل اجرای کار**: طی یکسال شمسی از ابلاغ شروع بکار در محل پژوهشگاه صنعت نفت

۶- **مهلت ، نحوه دریافت و ارسال اسناد مناقصه**: واجدین شرایط می توانند با مراجعه به پورتال پژوهشگاه صنعت نفت به نشانی **WWW.RIPI.IR** قسمت همکاری ها - مناقصه و مزایده ، نسبت به تهیه اوراق استعلام ارزیابی کیفی اقدام نموده و حداکثر تا پایان وقت اداری روز دوشنبه مورخ ۹۸/۱۰/۰۲ نسبت به تکمیل و الحاق مدارک درخواستی و تحویل آن با ذکر موضوع و شماره مناقصه در بکت در بسته لاک و مهر شده به دبیرخانه کمیسیون مناقصات پژوهشگاه صنعت نفت به نشانی مناقصه گذار تحویل و رسید دریافت دارند .

بدیهی است به مدارک واصله بعد از مهلت مقرر ترتیب اثر داده نخواهد شد .

شماره مجوز: ۵۶۰۷ . ۱۳۹۸

دبیر خانه کمیسیون مناقصات

۸۸۷۲